

τάτων καὶ τραγικωτάτων σκηνῶν, καὶ αἱ ἀπρόοπτοι ἀντιθέσεις, ἀνακουφίζουσιν αὐτοὺς τοῦ καταπιέζοντος τὰ στήθη ἄλγους, καὶ οἱ γέλωτες ἀναμιγνύονται τοῖς λυγμοῖς καὶ τοῖς δακρύοις.

Ἐάν δὲ οἱ ἱάλλοι δραματοποιοὶ Κορνήλιος καὶ Ῥακίνας, ἀντὶ τοῦ λαμβάνειν τὰς ὑποθέσεις τῶν δραμάτων αὐτῶν ἐκ τῆς ἱστορίας ξένων ἐθνῶν, ἠρύοντο τινάς, ὡς ὁ Σακσεπῆρος, λ. χ. ἐν Ἀγγλίᾳ, ὁ Γαίτης καὶ ὁ Σχίλλερς ἐν Γερμανίᾳ, ὁ Δάντης ἐν Ἰταλίᾳ ἐκ τῆς ἱστορίας τῆς πατρίδος· ἐάν παρίστανον λ. χ. τὰς ἐκδικήσεις Λουδοβίκου τοῦ ἐνάτου, τὸ θράσος τῶν Guise, τὴν μανίαν τῆς Ligue, ὀνομάζοντες ἀνθρώπους καὶ πράγματα, ἐξικονίζοντες τὰ πάθη καὶ τὴν βαρβαρότητα τῆς ἐποχῆς ταύτης τῆς Γαλλίας, ἐν γλώσσῃ οὐχὶ ἁρμονικῇ, ὡς ἡ τοῦ Νερσετάν καὶ τῆς Ζαίρας, ἀλλ' ἀφελεῖ, ἀγροίκῃ καὶ σημαντικῇ, ἐμφυχομένη ὅμως ὑπὸ τῆς μεγαλοφυΐας αὐτῶν, οἱ ποιηταὶ οὗτοι βεβαίως ἐμελλον ἴν' ἀναδειχθῶσιν ἀνθάμιλλοι τοῦ Σακσεπῆρου.

Ἄλλ' ὡς πάντες οἱ μεγαλοφυεῖς ποιηταί, ὁ Σακσεπῆρος, οὐ μόνον εἶναι προσφιλέστατος ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ, ἀλλ' ἀτιμάται ἤδη πανταχοῦ τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς. Οἱ Γερμανοὶ προτιμῶσιν ἵνα βλέπωσι παρίστανον ἐν τοῖς θεάτροις αὐτῶν τὰ δράματα αὐτοῦ μᾶλλον τῶν τοῦ Γαίτου καὶ τοῦ Σχίλλερου. Διότι τὰ ἔργα τῆς ἀληθοῦς μεγαλοφυΐας, ἁρμόζοντα πρὸς τινὰ γενικὸν τοῦ καλοῦ τύπον, ἀρέσκουσι τοῖς πᾶσιν, εἰ καὶ ἐγράφησαν ὑπὲρ ἑνὸς ἔθνους, ὡς μαρτυροῦσιν αἱ κωμωδίαι τοῦ Ἀριστοφάνους, τὰ δράματα τοῦ Αἰσχύλου, τοῦ Σοφοκλέους καὶ τοῦ Εὐριπίδου, ἅτινα, εἰ καὶ ἐγράφησαν ὑπὲρ τῶν Ἀθηναίων, ἀναγινώσκονται σήμερον πανταχοῦ καὶ τιμῶνται παρὰ πάντων.

Παντοῖα ἐλέχθησαν περὶ τῶν ἀρετῶν αὐτοῦ· ἀλλ' ἔσονται αἰετοὶ ὑποδεέστερα τῆς ἀληθείας. Ὅταν ὁ Σακσεπῆρος ἀπτήται τῶν ψυχικῶν παθῶν, ὅταν εἰκονίζῃ τὸν ἄνθρωπον, παθαίνει ὡς οὐδεὶς ἄλλος διὰ τῆς ἐνεργείας καὶ τῆς εὐγλωττίας αὐτοῦ. Τὰ τραγικὰ αὐτοῦ πρόσωπα ἀπὸ τοῦ μοχθηροῦ καὶ υπεραίσχρου Ῥιχάρδου τοῦ τρίτου μέχρι τοῦ βρεμβάζοντος καὶ φαντασιόπληκτου Ἀμλέτου εἶναι ἀληθέστατα, ἀνεξίτηλα. Ὡς πάντες οἱ μεγάλοι ποιηταὶ διαγράφει λαμπρότατα πᾶν ὅ,τι φοβερόν, πᾶν ὅ,τι χαρίεν· καὶ νῦν μὲν ἐκτραγωδεῖ δεινῶς τὰ ὀμώτατα τῶν κακουργημάτων, νῦν δὲ ὑποτυποῖ ἀναιμῶς τοὺς χαριεστάτους καὶ ἀφελεστάτους τῶν γυναικείων χαρακτήρων· νῦν δὲ μεθίσταται ἀπὸ τῶν κυνι-

κωτάτων καὶ ἀπρεπεστάτων σκηνῶν, καθ' ἃς δὲν σέβεται οὔτε τὸ πρέπον οὔτε τὴν εὐσημοσύνην, εἰς τὰ κοσμιώτατα καὶ παθητικώτατα σκηνικά περιπτώματα. Ἡ Ὁφελία, ἡ Καταρίνη τῆς Ἀραγωνίας, ἡ Μιράνδα, ἡ Ἰουλιέττα, ἡ Κορδελία, ἡ Δεσδεμόνα, ἡ Πορτία, ἡ Γέσσια, εἶναι εἰκόνες συμπαθέσταται, ποικίλαι, ἀμίμητοι τὴν χάριν καὶ τὴν ἀφέλειαν, καὶ τοιαῦται οἷα οὐδεὶς ἠδύνατο ἵνα φαντασθῇ ὑποτυπούμενας ὑπὸ τῆς ἀβρενωπῆς καὶ σφριγώσης τοῦ ποιητοῦ τούτου φύσεως. Καὶ ὅπερ παραδοξότερον, ἀναπληροῖ τὴν πολλάκις ἐλλείπουσαν αὐτῷ σεμνοπρέπειαν καὶ αἰδῶ διὰ τινος αὐτοφυοῦς αὐτῷ εὐλαθείας, οἶονεῖ μαντευόμενος ὅ,τι ἔλλειπε τοῖς συγχρόνοις αὐτῷ ἀνθρώποις. Ἡ Αἰδὺ Μάκβεθ, π. χ. οὕτως ὠρὴ ἐν τῇ ἀχαλινώτῃ καὶ παραδόλῳ αὐτῆς φιλοδοξίᾳ, ὀπισθορρεῖ ἐντρομος, βλέπουσα τὸ αἷμα. Καὶ παροτρύνει μὲν τὸν ἄνδρα ἐπὶ τὸν φόνον, ἀλλὰ δὲν τολμᾷ ἵνα ἴδῃ αὐτὸν ἐπιτελούμενον. Ἡ δὲ Γερτρούδη, ῥίπτουσα ἄνθη ἐπὶ τὸ σῶμα τῆς νεκρᾶς Ὁφελίας, κινεῖ εἰς ἔλεον, καίπερ τοιοῦτον διαπραχθέν κακούργημα.

Ὁ Σακσεπῆρος εἶναι ὡκεανός, ὡς ὁ Ὅμηρος. Καὶ ὡς ὁ Ὅμηρος κατέβαλε τὴν κρηπίδα τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, οὕτως ὁ Σακσεπῆρος κατέβαλε τὴν κρηπίδα τῆς ἀγγλικῆς φιλολογίας. Τὸ ὕψος αὐτοῦ εἶναι κλασικώτατον, πυκνόν, ἀλλ' οὐχὶ σκοτεινόν, σφόνδρην ἀνευ περιττολογίας. Ὁ ἀβρενωπὸς καὶ σοφὸς αὐτοῦ λόγος, ἐν ᾧ βρῖθουσι ποικίλαι τολμηραὶ καὶ λαμπραὶ εἰκόνες, εἶναι ὁψαυρὸς, ἐξ οὗ ἠρύσαντο τὰ συγγράμματα αὐτῶν πάντες οἱ συγγραφεῖς τῆς ἀγγλικῆς φιλολογίας, ἦν ὁ Σακσεπῆρος ἐμφυχοὶ καὶ υποδυστάζει, ὡς οἱ παλαιοὶ νόμοι καὶ τὰ πατροπαράδοτα ἔθιμα ὑποστηρίζουσι καὶ ζωοποιοῦσι τὴν ἀγγλικὴν κοινωνίαν. Καὶ ὅτε ἐσχάτως ἡ γονιμότης τῶν νεωτέρων Ἀγγλῶν συγγραφέων ἐξηντλήθη, ἐτράπησαν οὗτοι ὁμοθυμαδὸν πάλιν πρὸς τὸν Σακσεπῆρον ὡς πρὸς μαστὸν ζωογόνον, ὡς πρὸς πηγὴν ζωοδότειραν καὶ ἀνεξάντλητον παντὸς φιλολογικοῦ ἔργου. Διὸ καὶ τὰ ἔργα τοῦ Σακσεπῆρου εἶναι ὀφθαλμοφανῆ παρὰ τοῖς δοκιμωτάτοις ἀρχαίοις καὶ νεωτέροις συγγραφεῦσι τῆς Ἀγγλίας. Εἰς δὲ τούτων, ὁ Οὐάλτερ Σκῶττος, ἐκκραφεῖς ἐκ τῆς μεγαλοφυΐας ἐκείνου, κατέχει τὴν τέχνην τοῦ περιγράφειν πιστότατα τὰ ἦθη καὶ τὰς στολὰς ἐκάστης ἐποχῆς, τὸν χαριεντισμὸν, τὸ σκῶμμα καὶ τὸν διάλογον τοῦ Σακσεπῆρου, καὶ διαπρέπει μάλιστα ἐπὶ μεγάλῃ τέχνῃ τοῦ πλάττειν τὰ πρόσωπα, τοῦ παριστῆναι αὐτὰ ζῶντα καὶ

εὐγνώριστα ἐκ τῶν ἐλαχίστων λεπτομερειῶν, τοῦ δημιουργεῖν οὕτως εἰπεῖν ἀνθρώπους τοιούτους, οἷους, ἀπαξ ἰδὼν, οὐδέποτε λησμονεῖ τις.

Καὶ ταῦτα μὲν διὰ βραχείων ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων ἀναγνώστων περὶ τῶν ἀρετῶν τοῦ δαιμονίου τούτου ἀνδρός, οὗτινος ἡ δόξα διετέλεσεν ἀξιοσημείωτη ἀπὸ δύο αἰώνων, ὡς οἱ κύκλοι οὐρ ἐγείρει ἐν τῷ ὕδατι τῆς δεξιανῆς ὁ πίπτων λίθος. Ἡ εὐημερία, ἡ μεγαλοφυΐα καὶ αἱ κατακτήσεις τῶν συμπολιτῶν αὐτοῦ ἐξέτειναν τὸν κύκλον τῆς ἀθανασίας αὐτοῦ. Ἡ Ἀγγλικὴ γλῶσσα λαλεῖται ἤδη ἐν Ἰνδίᾳ, ἐν Ἀφρικῇ καὶ ἐν ἀπάσῃ τῇ βορείᾳ Ἀμερικῇ. Οἱ πολυάριθμοι λαοὶ τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν δὲν εἶχον ἐπὶ μακρὸν ἄλλην φιλολογίαν, εἰ τὰ δράματα τοῦ Σακσεπῆρου, ἅτινα ἐξεγείρουσι μέχρι τοῦ νῦν πλείονα ἐνθουσιασμόν, ἢ ἐν τοῖς θεάτροις τοῦ Λονδίνου. Αἱ γιγάντιαι εἰκόνες τοῦ Ἀγγλοῦ ποιητοῦ καθηδύνουσι τὴν ψυχὴν τῶν ἀνθρώπων τοῦ νέου κόσμου, οἵτινες εἶναι συνειθισμένοι πρὸς τὰς μεγάλας σκηνὰς καὶ τὰ μεγαλοπρεπέστατα θεάματα τῆς φύσεως, οἷα παρέχονται τὰ ὑπερύψηλα ὄρη, οἱ μεγαλοπρεπεῖς ποταμοὶ καὶ καταβράκται καὶ οἱ βαθύδενδροι, καὶ ἀπέραντοι δρυμῶνες τοῦ νέου κόσμου.

Ἐκεῖ, ὡς ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ, ὁ Σακσεπῆρος κατέστη προσφιλέστατος πάντων τῶν συγγραφέων, καὶ ἴσως εἶναι ὁ μόνος ποιητῆς, οὗτινος τὰ ἔπη ἀντηχοῦσιν ἐν μοίρᾳ διδασκτικῶν ῥητρῶν ἐν τῇ γερουσίᾳ τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν. Ὅταν δὲ ὁ νέος οὗτος ἀγγλικὸς κόσμος καταικισθῇ, ὡς ἡ Εὐρώπη, ὅταν τὰ ἀτμόπλοια τῶν Ἀμερικανῶν διαπεράσωσι τὸν ἰσθμὸν τοῦ Παναμᾶ, μεταβληθέντα εἰς πορθμὸν, ὁ λόγος τοῦ Σακσεπῆρου διαδοθήσεται εἰς χώρας, ἃς ὁ ποιητῆς οὐδέποτε ἐγνώρισε· διὰ δὲ τῆς παιδείας τῶν Ἰνδιῶν καὶ τῶν Ἀγγλικῶν ἀποικιῶν τὰ δράματα τοῦ Ἀγγλοῦ ποιητοῦ διασκεδασθήσονται καὶ διαδοθήσονται ἐπὶ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην. Α. Μ.

## ΑΙ ΡΩΣΣΙΑΔΕΣ ΠΑΡΘΕΝΟΙ

### II

## ΣΚΗΝΑΙ ΤΩΝ ΜΗΔΕΝΙΣΤΩΝ

(Συνέχεια)

— Νὰ ἐγερθῶσιν οἱ καταδικάζοντες αὐτὸν, εἶπεν ὁ Ναρκιλέφ.

Οἱ ἡμίσεις σχεδὸν τῶν παρισταμένων ἠγέρθησαν.

— Ἡ ποινὴ τοῦ ῥαβδισμοῦ θὰ ᾔνε

εκτέλεσις δυσκολωτάτη, παρατήρησεν ὁ Σοφρώνιος Κομῶρ.

— Διὰ τῶν μέσων, ἄτινα διαθέτομεν, οὐδὲν εἶνε δύσκολον δι' ἡμᾶς, ἀντεῖπεν ὁ Παδλέδσκης.

— Τὸ γνωστὸν, παρατήρησεν ὁ Βαλδεμάρκος Σιλίνος, δὲν εἶνε ἀρμόδια τιμωρία δι' ἅπαντα τὰ ἐγκλήματα, ὅσα διέπραξεν ὁ ἐξολοθρευτὴς τῶν 193. Τετρακόσιοι πεντήκοντα κατηγορούμενοι καθιεργμένοι, ταλαιπωρούμενοι, μένουσιν ἐκατὼν ἐνεσκήκοντα τρεῖς· τοῦτέστι διακόσιοι πεντήκοντα ἐπὶ δεσμοῦται ἀπολεσθέντες· ἀποθανόντες δηλαδὴ ἄλλοι ἐκ ψύχους, ἄλλοι ἐκ πείνης, καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν ἀνηκούστων βρασάνων τῆς Σιθρίας. Πιστεύετε λοιπὸν ὅτι ἡ ζωὴ ἐνὸς τοιοῦτου ἀνθρώπου εἶνε πολὺ πρᾶγμα διὰ νὰ ἐξιλασθῇ δι' ὅσας σκληρότητας διεπράξατο;

— Ναί, ναί! θάνατον, θάνατον!

Τοιαύτη ἦτο τότε ἡ γενικὴ κραυγὴ.

— Ὅποιου εἶδους θάνατον;

Ἐνταῦθα αἱ γνώμαι διηρέθησαν.

— Ὁ προδότης Νικονὼρ ἀπέθανε πληγῆς ὑπὸ ἐγχειριδίου, εἶπεν ὁ Σοφρώνιος, καὶ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ εὕρωσιν ἐκεῖνον ὅστις τὸν ἐπληξεν.

— Ἀκούσατέ μου, ἐπανέλαθεν ὁ Παδλέδσκης, δὲν εἶμαι τῆς γνώμης νὰ φανευθῇ ὁ Τρεπῶρ.

Ζωηραὶ ἀποδοκιμασίαι ἐπηκολούθησαν εἰς τοὺς λόγους τούτους.

— Δικαιοσύνη! δικαιοσύνη! ἀνέκραξεν ἕτερος.

— Ἀναμένωμεν, ἐπανέλαθεν ἐπιμένων ὁ Παδλέδσκης, ἀναμένωμεν τὴν ἡμέραν τῆς μεγάλης δικαιοσύνης, τῆς φοβερῆς δογῆς τοῦ λαοῦ.

— Ἀλλὰ τότε θὰ δεῖσῃ ν' ἀναμένωμεν ἐπὶ πολὺ, ἀντεῖπεν εἰς τῶν παρυσίων.

— Σκέφθητε, ἀδελφοί μου, ὅτι τὸ τοιοῦτον ἠθέλην εἶσθαι δολοφονία.

— Εἶπατε μᾶλλον μία δικαία καταδικαστικὴ ἀπόφασις.

— Εἰς τί θὰ μᾶς ὠφελήσῃ ἡ μερική αὕτη ἀπόφασις; Ἐὰν εἰσέλθῃτε εἰς τὴν οἶκον τῶν ποινικῶν ἐκτελέσεων, δὲν εἶνε μόνον ὁ Τρεπῶρ ὅστις δέον νὰ τιμωρηθῇ· ὅλοι οἱ ἄρχοντες, ὅλοι οἱ κυνοὶ ἀξιοματικοί, οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς τυραννίας, τῶν καταπιέσεων, πάντες ὅσοι διαπράττουσιν ἀνισχύτως καὶ ἀνεπιστρεπτὶ τὰς ἀνισίας καὶ μισακρὰς κοινωνίας καὶ πολιτικὰς ἀδικίας εἰς τὴν ἁγίαν αὐτοκρατορίαν τοῦ Τζάρου, οὗτοι ἀπαξάπαντες δέον νὰ τιμωρηθῶσιν, ἵνα ἐπέλθῃ θεραπεία. Καὶ τότε διατί ὄχι καὶ τὸν Τζάρου, αὐτὸν καὶ τὴν αὐτοκρατορικὴν οἰκογένειαν; Ὅχι! ὄχι! Ἄς μὴ καταφεύγωμεν εἰς ἐγκλήματα κατὰ τῶν ἐγκλημάτων αὐτῶν. Ἀποδείξωμεν ὅτι ἔχομεν ἠθικὴν

καὶ ὅτι ἐσμὲν πράκτορες ἀπείρου καὶ υπεράτης δικαιοσύνης.

Διεκόπη ἀμέσως καὶ ἀποτόμως.

— Αἰψάτω ὁ ἄνθρωπος γενναίως· ἔχομεν ἱκανοὺς μάρτυρας, οὓς ὀφείλομεν νὰ ἐκδικήσωμεν καὶ μόνον διὰ τοιούτων μέτρων δυνάμεθα νὰ υπερασπίσωμεν ἡμᾶς.

Ὁ Παδλέδσκης ἀφῆκε νὰ κατασιγῇ καὶ ὁ θόρυβος.

— Ἀσπασινεῖται εἶπεν, ὅτι μία τοιαύτη ἐκτέλεσις, οἷα ἡ προτεινομένη, δύναται ν' ἀποβῇ ἐπικινδυνώδεστέρα εἰς τὸν σκοπὸν μας; ὅτι θὰ ἐπισύρῃ λυσσαλέαν καταδίωξιν, φοβερά μέτρα ἐξοντώσεως τῆς προπαγάνδας ἡμῶν καὶ μυρίας ἐπινοήσεις βρασάνων καὶ καταθλίψεων; ὅτι θὰ διπλασιάσῃ τὰς πρὸς τοὺς ἐκ τῶν ἐτέρων ἡμῶν δεσμοῦτας καὶ ἐξορίστους σκληρότητας;

— Τόσον τὸ καλλίτερον, ἀνέκραξεν ὁ Πολούτκιν. Ὅσῳ περισσότερον θὰ φυλακίζωσιν, ὅσῳ περισσότερον θὰ μαστιγῶσι, τόσῳ μᾶλλον θὰ ἐξεγείρωσι τὴν ἀγανάκτησιν τοῦ φρονημάτος τοῦ λαοῦ.

Ἐπικράτησεν ἄκρα σιγή.

Ὁ Πολούτκιν ἐξηκολούθησεν.

— Ὁ ῥωσικὸς λαὸς κοιμᾶται ὑπὸ μανδραγόραν. Ἄρκεῖ νὰ διαταραχθῇ ἡ χαύνωσις του, νὰ τὸν ἐξαγάγωμεν ἐκ τῆς θανατηφόρου ληθαργίας του, νὰ ὀπλίσωμεν τοὺς βραχίονας τοὺς ὁποίους πολυχρόνιος δουλεία καὶ κτηνώδης πρὸς τοὺς τυράννους σέβας παρέλυσε, καὶ ἰδοὺ τότε τετελεσμένον τὸ ἔργον ἡμῶν. Ἡ προτεινομένη θανατικὴ κατὰ τοῦ Τρεπῶρ ἐκτέλεσις, ἡ ἀπότομος, αὐθάδης ἀνθέστα, θὰ δώσῃ, εἰμὶ βέβαιος, τὸ γενικὸν σύνθημα τῆς ἐξεγέρσεως, ἣν μάτην ἀπὸ εἰκοσιν ἐτῶν ἀναμένουσιν ὅσοι πιστεύουσιν εἰς τὴν ἐπανάστασιν καὶ τὴν θέλουσιν.

Οἱ διεγερτικαὶ οὗτοι λόγοι προὐκάλεσαν τρικυμίαν ἐν τῇ αἰθούσῃ, τῇ πρῶν σιγαλῇ.

— Ναί!

— Ὅχι!

— Θάνατον!

— Διὰ τοῦ ἐγχειριδίου!

— Διὰ τοῦ βεβόλδερ!

— Ἐξ ἐνέδρας!

— Δημοσίᾳ!

— Αὐθαδῶς!

— Ἐν πλήρει ἡμέρᾳ!

— Ναί! ναί! ναί!

— Τὸ ἄριστον πάντων!

— Εἰς Μίσκιν! νὰ εὗρεθῇ, εἰς Μίσκιν!

— Τίς θὰ ᾔνε οὗτος;

— Θέλετε νὰ προσφέρω ἐμαυτὸν διὰ τὴν ἐκτέλεσιν ταύτην; εἶπεν ὁ Αἰτζανῶρ εἰς τὴν Βάνδαν.

— Ὅχι! ὦ, ὄχι; διέκοψε τρέμου-

σα ἡ Ναδέγα καὶ περισφίγγουσα τὸν σῶζυγόν της.

— Τί γενναία συνομῶτις! εἶπε γυνὼν ὁ Αἰτζανῶρ.

Ἡ συνεδρίασις εἶχε διεκοπῇ τὴν στιγμὴν ἐκείνην. Οἱ παριστάμενοι ἡ γέρθησαν, ἐσχημάτισαν ὀμίλους καὶ συνδιελέγοντο ζωηρῶς.

Ἡ Κατία συνομιλεῖ μετὰ τῆς Βέρας Ζάσουλιτς, ἥτις εἶχε μείνει μόνη ἐπὶ τινος ἔδρας καὶ ἥτις ἤκουε, ὡς χθές, ὅλον ἐκεῖνον τὸν θορυβώδη ἐρεθισμὸν μετὰ θλιβεροῦ παιδικοῦ μεριδιάματος καὶ παρατήρει δι' ἀπλανοῦς βλέμματος τὰ γινόμενα.

— Ἐὰν καὶ τὴν ἐσπέρην ταύτην δὲν ἀπορραϊσώσῃ τι, ἐγὼ θὰ ἐκτελέσω τὴν πράξιν, εἶπεν ἀπαθῶς.

Ἐγκατέλιπε μετὰ τοὺς λόγους της τούτους τὴν θέσιν ἐνθα ἐκάθητο καὶ ἐπλησίασε πρὸς ὀμίλλον τινων, συνδιελεγομένων ζωηρῶς. Δὲν ἀνέμειχθη ὅμως εἰς τὴν συζήτησιν.

— Ποία εἶνε ἡ νέα αὕτη; ἠρώτησεν ὁ Αἰτζανῶρ τὴν Κατίαν.

— Εἶνε μία ἡρώτις, μία μάρτυς. Ἡ ἱστορία της εἶνε τρομερὰ, θλιβερωτάτη.

— Ἐφυλακίσθη; ἐξωρίσθη; ἠρώτησεν ὁ Αἰτζανῶρ.

— Δεκαεπταετίς, ἀπεκρίθη ἡ Κατία.

— Πῶς ὀνομάζεται;

— Βέρα Ζάσουλιτς. Μόλις εἶχεν ἀποπερατώσει τὰς σπουδὰς της εἰς λύκειόν τι τῆς Μόσχας καὶ συνήντησε τὸν Νετσάγιεφ, ὅστις τὴν προσηλύτισεν εἰς τὰς ἐπαναστατικὰς ιδέας.

Μόνον δὲ διότι συνήντησε τὸν Νετσάγιεφ καὶ ἤκουσε τὴν διδασκαλίαν του, ἐρρίθη, ἄνευ καταδικαστικῆς ἀποφάσεως, εἰς τὰ βάθη τῶν εἰρκτῶν. Μάτην ἐζήτησε νὰ μάθῃ τὸν λόγον τῆς φυλακίσεώς της, ἵνα ἀποδείξῃ τὴν ἀθωότητά της· αἱ δεσμοφύλακες, ὅσας καὶ τοὺς ἠρώτας, ἔμενον ἀπαθείς καὶ βωδοί. Εἶχε μῆτέρα, ἣν ἐλάτρευε· τῇ ἀπηγορεύθη νὰ τὴν βλέπῃ, νὰ τῇ γράφῃ, ἀκόμη καὶ νὰ μανθάνῃ εἰδησίαν τινα περὶ αὐτῆς. Εἰς ἐπίματρον τῇ ἀπηγορεύον πᾶσαν ἐνασχόλησιν· τὰ πάντα ἐκαλύπτοντο ὑπὸ μυστηρίου· ἐπικίνδυνος ἀθυμία καὶ πληγὴς τὴν κατεκυρίευσεν. Ἐπὶ δύο ἔτη, ὡς μοι εἶπε, τὰ πρόσωπα, τὰ ὅποια ἔδλεπεν, ἦσαν τοῦ φύλακος, τοῦ ἐπιπεφορτισμένου νὰ τῇ φέρῃ τὴν τροφὴν, ὃ τοῦ περιπόλου σκοποῦ, ἐπαγρυπνοῦντος πρὸ τοῦ κιγκληδωτοῦ παραθύρου της.

Διαρκούντων τῶν δύο τούτων ἐτῶν, οἱ ὀρθαλμοὶ της δὲν εἶδον ἢ τὰς συζύγους τῶν δεσμοφυλάκων καὶ πράκτορας τῆς ἀστυνομίας· τὰ ὧτά της δὲν ἤκουον ἢ τὸν κρότον τῶν ἀλύσεων, τὸ τριγμὸν τῶν ὀπλῶν, τὸ βαρὺ ἔρρυθμον τῶν περιπόλων σκοπῶν βῆμα καὶ

τοὺς μονοτόνους ἤχους τοῦ ὡρολογίου τῆς φυλακῆς, ἀναγγέλλοντες εἰς τοὺς δεσμώτας μακρὰς καὶ ἀφορήτους ὥρας. Ὅταν τέλος ἡ δυστυχὴς αὕτη κόρη ἐξῆλθε τῆς εἰρκτῆς, μόλις ἐνόμισεν ἐκυτὴν ἐλευθέραν, ἡ ἀστυνομία τὴν συνέλαβεν ἐκ νέου καὶ τὴν ἀπέστειλεν εἰς ἀπομεμακρυσμένην τινὰ ἐπαρχίαν, ἐνθα ἐτέθη ὑπὸ ἀκατάπαυστον καὶ αὐστηροτάτην ἐπιτήρησιν, ἀπαγομένη ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν καὶ ἀπὸ χωρίου εἰς χωρίον, ἐπισύρουσα πάντοτε λοξὰ βλέμματα καὶ ὑπονοίας ἐγείρουσα ἐξευτελιστικότητας δι' αὐτὴν δι' ἑγκλημα, ὅπερ ἡ γνῆσι καὶ ὅπερ τῇ ἀπεδίδοτο. Ἐννοεῖτε τώρα τί ὄργην, τί μῖσος, τί ἀγανάκτησιν, ὅποιας ἐπαναστατικὰς ὁρμὰς καὶ ὅποιαν ἀποφασιστικότητα ἔχει ἡ μόλις εἰκοσιν ἔτη ἀριθμοῦσα αὕτη ταλαίπωρος ὑπαρξίς;

Ἡ συζήτησις ἐξηκολούθει ἀναπτυσσόμενη, χωρὶς οὐδὲν ν' ἀποφασισθῇ ὀριστικῶς, ὅτε αἶφῃς εἰσῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν εἰς ἄνθρωπος ὠχρὸς, καὶ ἐν τῷ προσώπῳ του ἀπεικονίζων τὸν φόβον, τὴν σύγχισιν καὶ τὴν ταρχὴν του· προχωρεῖ εὐθὺς πρὸς τὸν Παδλέβσκη καὶ τῷ εἶπε χαμηλοφώνως λέξεις τινάς.

— Ἀδελφοί μου, ἀνέκραξεν ὁ Πολωνός, ἡ ἀστυνομία εἶνε εἰς τὴν ὑπ' ἀριθ. 11 θύραν.

Τοὺς λόγους τούτους ἐπηκολούθησεν ἀγωνιώδης σιωπὴ. Ὅλων τὰ πρόσωπα ὠχρίασαν, πολλοὶ δ' ἔσπευσαν καὶ εἶδον ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Τοδόλσκ.

Ὁ Σιλίνος ἀνῆλθεν ἐπὶ τοῦ βήματος.

— Ἐν πρώτοις, ὅπερ καὶ κύριον πάντων, μὴ καταληφθῆτε ὑπὸ ἄφρονος καὶ κινδυνώδους πανικοῦ, εἶπε μετ' ἀξιοθαυμάστου ψυχραιμίας. Ὑπάρχουσιν ἐλεύθεροι τρεῖς ἐτι ἐξοδοὶ· διακρούμενοι εἰς τρία σώματα δυνάμεθα νὰ σωθῶμεν ἀσφαλῶς. Ἀπὸ πεντήκοντα ἐτῶν, ἀφ' οὗτο συνομοσθῶ, εἰκοσάκις ἤδη καὶ πλέον ἡ ἀστυνομία ἀνεκάλυψε τὸν τόπον ἐνθα συνηρχόμεθα. Ὁμεν ἤρεμοι· πρὸ πάντων μὴ ἀνανδρῶν· ἀναμνησθῶμεν δὲ, ὅτι ὑπὲρ τοῦ ἔθνους ἡμῶν ἀπεφασίσσαμεν νὰ θυσιάσωμεν τὴν ζωὴν μας· ἡ εὐγενὴς αὕτη σκέψις ἀπανταὶ θέλει μᾶς ἐμφυχώσει.

Ἡ Ναδέγα, τρέμουσα ὅλη, ἐπλησίαζε νὰ πέσῃ λειπόθυμος.

Ἄλλ' ἐπὶ τοῦ προσώπου τῆς Βάνδας, ὡς καὶ ἐπὶ τοῦ τῆς Κατίας καὶ τοῦ Λιτζανῶφ δὲν ἐξωγραφίζετο μήτε διστοχημὸς, μήτε φόβος.

— Εἰσθε τὸσον γενναῖος καὶ σοβαρὸς, ὡς ἂν εἰ ἦσθε παλαιὸς συνομῶτης, εἶπεν ἡ Βάνδα εἰς τὸν Στέφανον.

Σὺς ὁμνῶ, ὅτι ἡ ζωὴ μου δὲν μοι εἶνε τόσω προσφιλες καὶ ἐπαγωγὴς. Τώρα μόνον, τὰς στιγμὰς ὅσας διήλθον ἐνταῦθα, ἡσθάνθην ἀληθεῖς, εὐγενῶς συγκινήσας.

Μετ' ὀλίγον δὲ, κύπτων εἰς τὸ οὖς τῆς Βάνδας — ἥτις, ἐννοήσασα, ὅτι ἤθελεν οὗτος νὰ τῇ εἴπῃ τι, ἐκυψε — προσέθεσε χαμηλοφώνως·

— Τὴν πρώην ἠθέλησα νὰ φανερωθῶ· καὶ εἶμαι εὐτυχὴς ὅτι σὺς ἤκουσα.

Εἰς τοὺς λόγους τούτους τοῦ Στεφάνου ἡ Βάνδα συνεκινήθη, καὶ ὑψώσασα τοὺς ἀταράχους ὀρθήλαμους τῆς, τὸν ἀντήμειψε διὰ μάγον περιπαθεστάτου βλέμματος.

— Αὐτοκτονία ταπεινή! Βλέπετε ὅτι μεταξὺ ἡμῶν δὲν λείπουσιν αἱ εἰκαιρίαι νὰ θυσιάσωμεν τὴν ζωὴν μας;

Ὁ Παδλέβσκη εἶχαν εἰσέλθει εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς ὑπ' ἀριθμὸν 11 εἰσόδου, ἵνα κλείσῃ τὰς θύρας καὶ νὰ τὰς ἀσφαλίσῃ περισσότερον, σύρων ὀπισθεν αὐτοὺς μεγίστους καὶ βαρεῖς μοχλοὺς, ἵνα ἔχῃ καιρὸν νὰ διευκολύνη τὴν ἀναχώρησιν τῶν ἐταίρων του, καθ' ὃν χρόνον ἡ ἀστυνομία θὰ ἐξεβίβζε τὰς θύρας.

Ἐπὶνῆλθεν ὁμοῦ καὶ εἶπεν ἀπαθῶς ὅλως.

— Ἀδελφοί μου· ἡ περίστασις εἶνε κρίσιμος· πλειότεροτ' ἀφ' ὅσον εἶχον πιστεύσει· καὶ αἱ τέσσαρες ἐξοδοὶ φρουροῦντες ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας.

Οὐδεὶς ψιθῆρας, οὐδεμίαν κραυγὴν ἀπέλπιδος τρόμου ἠκούσθη. Ἐνόμιζε τις μόνον ὅτι ἤκουε τοὺς παλμοὺς τῶν καρδιῶν, τοὺς ὁποίους καὶ τούτους ἐπειρῶντο νὰ πνίξωσιν εἰς τὰ βάθη τοῦ στήθους.

Ὁ Παδλέβσκη, ἀπαθέστατος πάντοτε, ἐπανέλαβε·

— Οἱ τέσσαρες κωδωνίσκοι ἤχουσιν ἀκαταπαύστως. Σημείον ὅτι ἀνεκλύθημεν. Ὑπάρχει τις προδοτὴς μεταξὺ ἡμῶν.

Πάντες προσέβλαψαν ἀλλήλους.

— Τίς εἶνε οὗτος, ὀλίγον μᾶς ἐνδιαφέρει. Ἰκανὴ τιμωρία τοῦ ἀνάνδρου τούτου εἶνε ἡ ἀνεπιτυχὴς αὐτοῦ καὶ ἀνωφελὴς προδοσία. Ἐάν πρὸς στιγμήν ἐφάνην ἀνήσυχος, τοῦτο ἦτο δοκιμασία. Συγχωρήσατέ μοι τὴν. Πάντες ὑμεῖς εἰσθε ἥρωες. Συνιστῶντες τὸν σύλλογον ἡμῶν προσεδέψαμεν καὶ τὴν περίπτωσιν ταύτην. Ὑπάρχει καὶ πέμπτη ἐξόδος, γνωστὴ εἰς ἐμὲ μόνον. Αἱ τέσσαρες θύραι εἰσὶν ἡσφαλισμέναι δι' ἰσχυρῶν μοχλῶν· ἡ ἀστυνομία διὰ νὰ τὰς ἐκβιάσῃ ἔχει ἀνάγκην τοῦλάχιστον ἡμισείας ὥρας. Μένει ὅθεν ἡμῖν ἱκανὸς χρόνος, ἵνα ἀπέλθωμεν ἡσύχως. Πρὸ πάντων ἀπειτεῖται σιγὴ.

Μετὰ τοὺς λόγους τούτους ὁ Ἀνδρέας Παδλέβσκη ἐσυρε ταινίαν τινὰ κακρυμμένην ἐντὸς πτυχῆς τινος τοῦ περικαλύπτοντος τὸν τοίχον μεταξὺ τοῦ ὑφάσματος καὶ πάραυτα ἠνεώγει μικρὰ θύρα εἰς τὸ βάθος γωνίας τινός, δι' ἧς πάντες οἱ συνηγμένοι, ἀνὰ εἰς, εἰσῆλθον εἰς μικρὸν διάδρομον, εἰς τὴν ἄκρην τοῦ ὁποίου ὑπῆρχε κυκλοτερὴς κλίμαξ.

Ὡς δὲ εἰς πλοίαρχος ναυαγήσαντος πλοίου, ἐγκαταλείπει ἔσχατος τὸ κατὰστρωμα, οὕτω καὶ ὁ Παδλέβσκη δὲν συνήνεσε νὰ κατέλθῃ τὴν κλίμακα, εἰμὴ ἀποῦ πάντες ἐσώθησαν καταβάντες αὐτήν. Ἐπανέσυρε τὴν ταινίαν, ἡ θύρα ἡ ἀπόκρυφος ἐκλείσθη καὶ ἐγένον ἀφαντὴς ὑπὸ τὰς πτυχὰς τοῦ ὑφάσματος, ἐνῷ ταῦτοχρόνως ἠκούοντο ἐπὶ τῶν θυρῶν ἰσχυρὰ κτυπήματα προαγγέλλοντα ὅτι ἡ ἐκβίασις αὐτῶν ἐπλησίαζε.

(ἐκκολουθεῖ)

## Στατιστικὴ τῆς Ἑλλάδος.

### Β'. ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ.

Κατὰ τὰ ἔτη 1874—1877 ἐγεννήθησαν ἐν ὅλῳ 183,201 ἄτομα ἀπέναντι 167,985 γεννηθέντων κατὰ τὴν προηγούμενην τετραετίαν, ὅπερ ἰσοδυναμεῖ πρὸ ἐτήσιον μέσον ὅρον 45,800 ἁτόμων ἢ εἰς 1 γεννηθὲν ἄτομον ἐπὶ 31 κατοίκων.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν κατὰ τὰ τέσσαρα ἔτη γεννηθέντων κατὰ φύλον καὶ κατὰ νομοὺς ἐμφαίνεται κατωτέρω :

|                                    | ἄρ.    | θῆλ.   |
|------------------------------------|--------|--------|
| Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας . . . . .     | 9,954  | 9,267  |
| Εὐβοίας . . . . .                  | 5,040  | 4,742  |
| Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος . . . . .    | 6,352  | 5,826  |
| Ἀκαρναντίας καὶ Αἰτωλίας . . . . . | 8,170  | 7,109  |
| Ἀχαΐας καὶ Ἠλίδος . . . . .        | 11,196 | 10,725 |
| Ἀργολίδος . . . . .                | 11,387 | 10,242 |
| Δακυνίας . . . . .                 | 7,116  | 6,387  |
| Μεσσηνίας . . . . .                | 9,436  | 8,298  |
| Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας . . . . .  | 8,878  | 8,539  |
| Κυκλάδων . . . . .                 | 7,927  | 7,370  |
| Κερκύρας . . . . .                 | 5,177  | 4,477  |
| Κεφαλληνίας . . . . .              | 3,318  | 2,104  |
| Ζακύνθου . . . . .                 | 2,075  | 1,910  |

Κατὰ τὴν τετραετίαν ἐγεννήθησαν 96,426 ἄρρενα καὶ 86,775 θήλεα, ἥτοι ἐγεννήθησαν 9,650 περισσότερα ἄρρενα, ἢ 110 ἐπὶ 100 θηλέων. Ἡ ὑπερβάσις τῶν ἀρρένων εἶναι κοινὴ δι' ἅπαντα τὰ Κράτη, μόνη δὲ ἡ ἀνκλογία μεταξὺ τῶν διαφόρων Κρατῶν διαφέρει, ὡς τοῦτο προκύπτει ἐκ τῶν ἐξῆς δεδομένων. Διὰ τὰ ἔτη 1865—1877 ἐπὶ 100 θηλέων ἐγεννήθησαν ἄρρενα :